



**R O M Â N I A**  
**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**  
**CABINETUL PREȘEDINTELUI**

*Palatul Parlamentului*

*Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București 40, România*

*Telefon: (+40-21) 313-2531*

*Fax: (+40-21) 312-5480*

*Internet : <http://www.ccr.ro>*

*E-mail: [pres@ccr.ro](mailto:pres@ccr.ro)*

Dosar nr. 295A/2005 și 309A/2005

Nr. 3023

10 mai 2005

**Domnului NICOLAE VĂCĂROIU**  
**PREȘEDINTELE SENATULUI**



Potrivit dispozițiilor art.18 alin.(2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm, alăturat, **Decizia Curții Constituționale nr.217 din 20 aprilie 2005** privind sesizările de neconstituționalitate a dispozițiilor art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b) și alin.(4), art.18 alin.(3), art.28 alin.(1), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1), art.32 și art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, prin care a constatat că:

1. prevederile art.28 alin.(1) și cele art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate **sunt neconstituționale în măsura în care se referă la femeia minoră căsătorită.**

2. dispozițiile art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b) și alin.(4), art.18 alin.(3), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1) și art.32 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate **sunt constituționale.**

Primiți, vă rog, Domnule Președinte, asigurarea deplinei noastre considerații.

**PREȘEDINTE**

*Ioan Vid*

**Prof. univ. dr. IOAN VIDA**



## CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

**Dosar nr.295A/2005 și nr.309A/2005**

**Decizia nr. 217**

**din 20 aprilie 2005**

**privind sesizările de neconstituționalitate a dispozițiilor art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b) și alin.(4), art.18 alin.(3), art.28 alin.(1), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1), art.32 și art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate**

În temeiul dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.15 din Legea nr.47/1992 pentru organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Avocatul Poporului a solicitat Curții Constituționale, la data de 1 aprilie 2005, să constate neconstituționalitatea dispozițiilor art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b), art.17 alin.(4) și art.28 alin.(1) din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate.

Sesizarea face obiectul Dosarului nr.295A/2005.

În sesizare sunt reținute următoarele critici de neconstituționalitate:

1. Prevederile referitoare la cetățenii români minori din cuprinsul art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b) și alin.(4) și art.28 alin.(1) din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate încalcă dispozițiile art.16 alin.(1) din Constituția României.

In contradicție cu prevederile art.16 alin.(1) din Constituție, legea criticată „condiționează dreptul de a călători în străinătate al minorilor prin obligația de a fi însoțiți, acordul prealabil al părinților ori al însoțitorilor legali, fapt ce creează o discriminare între persoane aflate în situații identice”. Aceste prevederi „se aplică și femeii măritate care nu a împlinit vârsta de 18 ani, mai ales că legea stabilește limita superioară a majoratului, or, art.8 alin.3 din Decretul nr.31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, prevede că *„minorul care se căsătorește, dobândește prin aceasta capacitate deplină de exercițiu”*. Mai mult, prevederile art.4 din Codul familiei stabilesc limitele minime de vârstă la care se poate încheia căsătoria, prevăzându-se expres că femeia se poate căsători *„numai dacă a împlinit șaisprezece ani”*, iar pentru motive temeinice *„se poate încuviința căsătoria femeii care a împlinit cincisprezece ani”*. În consecință, minora de șaisprezece ani, respectiv cincisprezece ani, dobândește capacitate deplină de exercițiu prin efectul căsătoriei. Se arată că, potrivit art.51 alin.(1) din Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, copilul beneficiază de protecție specială până la data dobândirii capacității depline de exercițiu.

Astfel, femeia minoră, ca efect al căsătoriei, dobândește capacitate deplină de exercițiu și trebuie să i se aplice același tratament juridic cu privire la exercițiul drepturilor și libertăților constituționale, ca și persoanelor care au împlinit vârsta de optsprezece ani (cu excepțiile prevăzute în legile electorale). Aceste dispoziții contravin și prevederilor art.16 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România în anul 1974, care stabilește că *„orice om are dreptul de a i se recunoaște pretutindeni personalitatea juridică”*.

Dispozițiile criticate „instituire discriminare între femeia minoră măritată care are capacitate deplină de exercițiu și celelalte persoane cu capacitate deplină de exercițiu”.

2. Aceleași dispoziții legale criticate contravin și prevederilor art.25 alin.(1) din Constituția României, care reglementează libera circulație, drept fundamental care asigură libertatea de mișcare a cetățeanului, prin aceea că restrâng dreptul la liberă circulație al femeii minore măritate, care, deși are capacitate deplină de exercițiu, s-ar impune să fie însoțită, să aibă acordul prealabil al părinților ori al reprezentanților legali. Aceste prevederi contravin și dispozițiilor art.2 pct.2 din Protocolul nr.4 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit căroră „*Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa*”, prevederi vizând persoanele care au capacitate deplină de exercițiu.

Această reglementare are semnificația unei restrângereri a exercițiului dreptului la liberă circulație al persoanei cu capacitate deplină de exercițiu, iar restrângerea poate fi dispusă, într-o atare situație, numai de instanța judecătorească competentă, cu respectarea prevederilor art.53 din Legea fundamentală. Exercițarea acestor drepturi poate fi restrânsă numai dacă „sunt prevăzute de lege, constituie măsuri necesare pentru apărarea valorilor unei societăți democratice, pentru menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, desfășurarea instrucției penale, restricții care trebuie să fie „proporționale cu scopul pentru care au fost prevăzute, în anumite limite și fără a se aduce atingere însăși existenței dreptului sau a libertății”.

Restrângerea exercițiului dreptului la liberă circulație în condițiile de mai sus, și nu de o instanță judecătorească, determină caracterul neconstituțional al dispozițiilor legale criticate.

3. Dispozițiile legale criticate încalcă și prevederile art.26 alin.(2) din Constituția României, potrivit cărora „*Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri*”. Astfel, „condiționarea voinței unei persoane cu capacitate deplină de exercițiu, așa cum este femeia minoră măritată, de obligația de a fi însoțită, exprimarea acordului părinților ori al reprezentanților legali, restrânge dreptul persoanei de a dispune de ea însăși”. Restrângerea exercițiului acestui drept nu se justifică prin nici una din situațiile sau motivele prevăzute în art.53 alin.(1) din Constituție, referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

Aceste dispoziții contravin și prevederilor art.16 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România în anul 1974, care stabilește că „*orice om are dreptul de a i se recunoaște pretutindeni personalitatea juridică*”.

4. Dispozițiile legale criticate încalcă și prevederile art.48 alin.(1) din Constituție, care consacră egalitatea între soți. Considerentele avute în vedere de legiuitor nu justifică „în mod obiectiv și rațional instituirea unui tratament diferențiat între soție și soț, cu prilejul exercitării dreptului la liberă circulație, ceea ce conduce la concluzia că singura justificare a diferenței de tratament se întemeiază pe diferența de sex”.

În finalul sesizării, se atrage atenția că dispozițiile art.21 alin.(3) din legea criticată fac trimitere la un text de act normativ abrogat, respectiv Legea contenciosului administrativ nr.29/1990, însă, în același timp, se menționează că aceasta este o problemă de aplicare a legii în timp.

La data de 4 aprilie 2005, în temeiul aceluiași art.146 lit.a) din Constituție, Președintele României a sesizat Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art.2 alin.(2), art.18 alin.(3),

art.30 alin.(1), art.31 alin.(1), art.32 și art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, așa cum a fost modificată ca urmare a Cererii de reexaminare formulată de Președintele României la data de 5 noiembrie 2004.

Sesizarea formează obiectul Dosarului nr.309A/2005.

Prin această sesizare, se solicită să se constate că dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale, deoarece, în esență, se stabilește „un regim juridic diferit referitor la libera circulație a cetățenilor români minori și un altul pentru cetățenii români majori, fără a distinge în funcție de capacitatea de exercițiu a persoanei.” În acest fel, potrivit acestei legi speciale, va fi restrâns exercițiul dreptului la liberă circulație, stabilit de art.25 din Constituție, pentru minorii care au dobândit capacitate de exercițiu deplină înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, prin obligarea lor să călătorească însoțiți și să respecte celelalte condiții impuse minorilor.

Măsura de limitare a liberei circulații impusă de lege persoanelor care au deplină capacitate de exercițiu „nu se înscrie în nici unul din cazurile prevăzute expres de Constituție în articolul 53.” Această măsură este discriminatorie, întrucât persoanele având capacitate de exercițiu deplină sunt tratate diferit pe criteriu de vârstă, fiind contrară dispozițiilor art.16 și celor ale art.53 din Constituție. În final, se arată că prevederile legale criticate sunt neconstituționale „în lipsa precizării că regimul stabilit de această lege pentru minori nu se aplică celor care au dobândit capacitate de exercițiu deplină.”

În conformitate cu dispozițiile art.17 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizările de neconstituționalitate au fost comunicate președinților celor două Camere ale

Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a prezenta punctele lor de vedere.

**Guvernul** a transmis Curții Constituționale, cu adresele nr.5/2041/C.P.T. și nr.2085/C.P.T. din 19 aprilie 2005, **punctele sale de vedere** cu privire la sesizarea de neconstituționalitate formulată de Avocatul Poporului și cu privire la sesizarea formulată de Președintele României, în sensul că acestea sunt neîntemeiate pentru următoarele motive:

a) Cu privire la susținerea că dispozițiile art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b), art.17 alin.(4), art.18 alin.(3), art.28 alin.(1), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1), art.32 și art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate încalcă prevederile art.16 alin.(1) din Constituție, se arată, în esență, că acestea nu se referă la femeia măritată care nu a împlinit vârsta de 18 ani, întrucât prin căsătorie femeia dobândește capacitate de exercițiu deplină și se impune să fie tratată în mod egal cu persoanele care au împlinit vârsta de 18 ani. Se arată că, majoratul civil coincide cu majoratul matrimonial în privința bărbatului, iar, în privința femeii, majoratul matrimonial este la împlinirea vârstei de 16 ani, iar cel civil la împlinirea vârstei de 18 ani. Conform „prevederilor art.8 alin.(3) din Decretul nr.31/1954, prin căsătorie, femeia măritată dobândește și majoratul civil, respectiv capacitatea deplină de exercițiu”, astfel încât femeia măritată nu mai este considerată, din punct de vedere juridic, ca fiind minoră. Prevederile cuprinse la art.2 alin.(2) din legea criticată se referă la persoanele minore, ele reprezentând o reglementare de protecție a minorului în timpul călătoriei în străinătate și fiind în consonanță cu principiul constituțional consacrat la art.49 din Constituția României, potrivit căruia *„Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.”* Întrucât prevederile de lege criticate nu

„institue nici o discriminare între femeia sub 18 ani măritată, care are capacitate deplină de exercițiu, și celelalte persoane cu capacitate deplină de exercițiu”, ele nu sunt contrare dispozițiilor art.16 alin.(1) din Constituție.

b) Referitor la criticile potrivit cărora prevederile art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b), art.17 alin.(4), art.18 alin.(3), art.28 alin.(1), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1), art.32 și art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate contravin dispozițiilor art.25 alin.(1) din Constituție, se susține că aceste prevederi nu restrâng dreptul femeii măritate la libera circulație, deoarece, dobândind capacitate deplină de exercițiu ca efect al căsătoriei, beneficiază de toate drepturile recunoscute persoanelor cu capacitate deplină de exercițiu. Prevederile art.2 alin.(2) din legea criticată se aplică numai minorilor, nu și femeii căsătorite cu vârsta mai mică de 18 ani.

c) În legătură cu susținerea că prevederile art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b), art.17 alin.(4), art.18 alin.(3), art.28 alin.(1), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1), art.32 și art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate sunt contrare dispozițiilor art.53 alin.(1) din Constituție, se arată că prevederile criticate nu restrâng exercițiul drepturilor femeii cu vârsta sub 18 ani, ce au fost dobândite prin încheierea căsătoriei, cum ar fi și dreptul de a dispune de ea însăși.

d) În ceea ce privește critica de neconstituționalitate potrivit căreia prevederile art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b), art.17 alin.(4), și art.28 alin.(1) din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate încalcă dispozițiile art.48 alin.(1) din Constituție, se arată că este neîntemeiată, deoarece „egalitatea între soție și bărbat”, consacrată în această dispoziție constituțională, este în consonanță cu dispozițiile din Codul familiei care „reglementează expres egalitatea femeii cu bărbatul”, prevăzând la art.1 alin.(4) că: „ *În relațiile dintre soți, precum și în*



*exercițiul drepturilor față de copii, bărbatul și femeia au drepturi egale”, la art.25: ”bărbatul și femeia au drepturi și obligații egale în căsătorie”, iar la art.97 alin.(1): „Ambii părinți au aceleași drepturi și îndatoriri față de copiii lor minori[...]”*

e) Cât privește precizarea că dispozițiile art.21 alin.(3) din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, fac trimitere la un act normativ abrogat, consideră că acest aspect nu poate constitui obiectul unei sesizări de neconstituționalitate, deoarece nu încalcă nici o dispoziție a Constituției.

**Președintele Camerei Deputaților și cel al Senatului** nu au comunicat punctele lor de vedere.

## CURTEA,

examinând sesizările de neconstituționalitate, punctele de vedere ale Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile criticate din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile din Legea nr.47/1992, reține următoarele:

Potrivit dispozițiilor art.146 lit. a) din Constituție, precum și ale art.15 din Legea nr.47/1992, Curtea a fost legal sesizată și este competentă să soluționeze sesizările de neconstituționalitate formulate de Avocatul Poporului și de Președintele României.

Curtea constată că obiectul controlului de constituționalitate îl constituie dispozițiile criticate pentru neconstituționalitate în cele două sesizări, după cum urmează: art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b), art.17 alin.(4), art.18 alin.(3), art.28 alin.(1), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1), art.32 și

art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, care au următorul cuprins:

- Art.2 alin.(2): *„Cetățenii români minori pot călători în străinătate numai însoțiți, cu acordul părinților ori al reprezentanților legali, în condițiile prezentei legi. În sensul prezentei legi, prin reprezentant legal se înțelege persoana desemnată, potrivit legii, să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile părintești față de minor”;*

- Art.17 alin.(1) lit.b): *„Minorilor cetățeni români, care nu se află în una dintre situațiile de suspendare a exercitării dreptului la liberă circulație în străinătate, li se eliberează pașapoarte simple în următoarele condiții:*

*[...]*

*b) în cazul minorului care a împlinit vârsta de 14 ani, la cererea acestuia, numai cu acordul ambilor părinți, a părintelui supraviețuitor, a părintelui căruia i-a fost încredințat prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă sau, după caz, a reprezentantului legal.”;*

- Art.17 alin.(4): *„În cazul minorului care a împlinit vârsta de 14 ani și se află în situația prevăzută la alin.(3) lit.a), dar care nu prezintă acordul nici unuia dintre părinți, autoritățile competente vor emite pașaportul numai cu avizul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, emis în condițiile stabilite prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi”;*

- Art.18 alin.(3) *„Pentru minorii care au împlinit vârsta de 14 ani, pașapoartele se pot elibera, la cererea părinților, cu o valabilitate mai mică decât cea prevăzută la alin.(1) lit.b), cu condiția să nu depășească data la care titularul împlinește vârsta de 18 ani.”*

- Art.28 alin.(1): *„Organele poliției de frontieră permit cetățenilor români care au împlinit vârsta de 18 ani și sunt titulari de documente de*

*călătorie valabile să iasă de pe teritoriul României, dacă nu se află în una dintre situațiile de limitare a exercitării dreptului la liberă circulație în străinătate”.*

Art.30 alin.(1): *„Organele poliției de frontieră permit ieșirea din țară a cetățenilor români minori numai dacă sunt însoțiți de o persoană fizică majoră, în următoarele condiții:*

*a) în cazul minorului care este înscris în documentele de călătorie ale ambilor părinți sau, după caz, este titular al unui document de călătorie individual și călătorește în străinătate însoțit de aceștia, i se permite ieșirea în aceleași condiții și împreună cu aceștia;*

*b) în cazul minorului care este înscris în pașaportul unui părinte și călătorește în străinătate împreună cu acesta sau, după caz, este titular al unui pașaport individual și călătorește împreună cu unul dintre părinți, i se permite ieșirea în aceleași condiții și împreună cu acesta, numai dacă părintele însoțitor prezintă o declarație a celuilalt părinte, din care să rezulte acordul acestuia cu privire la efectuarea călătoriei respective, în statul sau statele de destinație, precum și cu privire la perioada acesteia sau, după caz, face dovada decesului celuilalt părinte;*

*c) în cazul minorului care este înscris în pașaportul unui părinte și călătorește în străinătate împreună cu acesta, sau, după caz, este titular al unui pașaport individual și călătorește împreună cu unul dintre părinți, i se permite ieșirea în aceleași condiții și împreună cu acesta, fără a mai fi necesară declarația celuilalt părinte, numai dacă părintele însoțitor face dovada faptului că minorul i-a fost încredințat prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă;*

*d) în cazul minorului care este titular al unui pașaport individual și călătorește însoțit de o altă persoană fizică majoră, i se permite ieșirea în*

aceleași condiții și împreună cu acesta, numai dacă persoana însoțitoare prezintă o declarație a ambilor părinți sau, după caz, a părintelui căruia minorul i-a fost încredințat prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă, a părintelui supraviețuitor ori a reprezentantului său legal, care să cuprindă acordul acestora cu privire la efectuarea călătoriei respective de către minor, la statul sau statele de destinație, la perioada în care urmează să se desfășoare călătoria, precum și datele de identitate a însoțitorului respectiv.”

-Art.31 alin.(1): „În situația în care organele poliției de frontieră constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de prezenta lege pentru ca minorul să iasă din România, vor întrerupe călătoria acestuia. Dacă minorul nu este însoțit de cel puțin unul dintre părinți, vor proceda la informarea imediată a acestora, punându-le în vedere să îl preia de îndată ce este posibil. În cazul în care nu este posibilă informarea părinților, organele poliției de frontieră vor anunța de îndată Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, care va iniția procedura aplicabilă minorilor neînsoțiți, potrivit legii.”

-Art.32: „(1) Până la preluarea minorului de către părinte sau, după caz, de către o altă persoană, în condițiile prezentei legi, însoțitorul prevăzut la art.30 alin.(1) lit.d) care călătorește în străinătate în condițiile prezentei legi, împreună cu acesta, are următoarele obligații:

- a) să acorde îngrijire și supraveghere minorului, pe toată durata deplasării;
- b) să nu abandoneze minorul;
- c) să nu încredințeze minorul altei persoane decât părintelui, reprezentantului legal sau, după caz, persoanei prevăzute la art.30 alin.(4)

lit.c) ori, în cazuri deosebite, autorităților străine competente în domeniul acordării de asistență și protecție pentru minori;

d) să respecte scopul, ruta și durata deplasării menționate în declarația prevăzută la art.30 alin.(1) lit.d), cu excepția situației când există acordul ulterior al acestora cu privire la schimbările intervenite;

e) în cazul dispariției minorului pe perioada deplasării în străinătate, să anunțe de îndată autoritățile competente de pe teritoriul statului unde s-a produs evenimentul, precum și cea mai apropiată reprezentanță diplomatică sau oficiu consular al României, solicitând eliberarea unei adeverințe în acest sens;

f) să informeze de îndată ce este posibil cea mai apropiată reprezentanță diplomatică sau oficiu consular al României, în cazul apariției unei situații obiective de natură să întrerupă călătoria, să schimbe ruta, să depășească durata călătoriei indicate de părinți sau de reprezentantul legal;

g) în cazul în care nu este posibilă încredințarea minorului persoanei prevăzute la art.30 alin.(4) lit.c), să anunțe imediat cea mai apropiată reprezentanță diplomatică sau oficiu consular al României, în vederea reunificării familiale a minorului sau, după caz, să se reîntoarcă în România cu acesta.

(2) În situații prevăzute la alin.(1) lit.e)-g), misiunea diplomatică sau oficiul consular sesizat are obligația de a informa imediat, direct sau prin intermediul Direcției Generale Afaceri Consulare a Ministerului Afacerilor Externe, atât Inspectoratul General al Poliției Române, cât și Direcția Generală de Pașapoarte din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, în vederea anunțării părinților ori a reprezentatului legal al minorului în legătură cu evenimentul produs. ”

-Art.36: „(1) Cetățeanului român care a împlinit vârsta de 18 ani și care și-a stabilit domiciliul în România, i se anulează, la cerere, mențiunea din pașaportul simplu privind stabilirea domiciliului în străinătate și i se eliberează carte de identitate, în condițiile legii.

(2) Cetățeanul român care are domiciliul în străinătate și a fost returnat în baza unui acord de readmisie sau, după caz, a fost expulzat de pe teritoriul statului de domiciliu, are obligația ca, în termen de 15 zile de la data intrării în România, să declare autorităților competente locul unde și-a stabilit domiciliul, în condițiile legii”.

În motivarea sesizărilor de neconstituționalitate se apreciază că aceste prevederi legale încalcă următoarele dispoziții constituționale:

- Art.16 alin.(1): „Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.”;

- Art.25 alin.(1): “Dreptul la liberă circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept”;

- Art.26 alin.(2): “Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri”;

- Art.48 alin.(1): “Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor”;

- Art.53 alin.(1): “Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale;

*prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav”.*

Din motivarea sesizărilor rezultă că aceleași prevederi de lege sunt contrare următoarelor dispoziții din actele juridice internaționale:

- Art.16 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România prin Decretul nr.212 din 31 octombrie 1974, publicat în Buletinul Oficial al R.S.R., Partea I, nr.146 din 20 noiembrie 1974: *“Orice om are dreptul de a i se recunoaște pretutindeni personalitatea juridică”*;

- Art.2 par.2 din Protocolul nr.4 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.135 din 31 mai 1994: *„Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa”*.

Analizând dispozițiile legale criticate, Curtea constată că acestea reglementează, în mod diferențiat, regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate pentru *„cetățeanul român minor”* și pentru *„cetățeanul român care a împlinit vârsta de 18 ani”*.

1. Cu privire la criticile de neconstituționalitate a dispozițiile art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b), alin.(4), art.18 alin.(3), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1) și art.32 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate prin utilizarea noțiunii de *„cetățean român minor”*:

Din examinarea sesizărilor de neconstituționalitate, Curtea reține, în esență, că dispozițiile de lege sunt criticate întrucât stabilesc un statut juridic diferit aplicabil cetățenilor români cu capacitate de exercițiu deplină, și anume un anumit statut juridic referitor la libera circulație a persoanelor majore, care au împlinit vârsta de 18 ani, și un altul pentru femeile minore căsătorite, care au devenit majore ca efect al căsătoriei.

Curtea observă că atât instituția capacității civile a persoanelor fizice, cât și instituția majoratului acestora, nu este reglementată la nivel constituțional, ci la nivelul legii, prin Decretul nr.31/1954 privind persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial al României nr.8 din 30 ianuarie 1954, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.4/1956, publicată în Buletinul Oficial nr.11 din 4 aprilie 1956. Astfel, cu privire la capacitatea de exercițiu, componentă a capacității civile, art.8 al menționatului decret prevede: „ *Capacitatea de exercițiu începe de la data când persoana devine majoră.*

*Persoana devine majoră la împlinirea vârstei de optsprezece ani.*

*Minorul care se căsătorește dobândește, prin aceasta, capacitate deplină de exercițiu.”*

Limita minimă de vârstă pentru încheierea căsătoriei este reglementată de dispozițiile art.4 din Codul familiei, care are următorul cuprins: „*Bărbatul se poate căsători numai dacă a împlinit vârsta de 18 ani, iar femeia numai dacă a împlinit 16 ani.*

*Cu toate acestea, pentru motive temeinice, se poate încuviința căsătoria femeii care a împlinit 15 ani.[...]”*

Așadar, condiția care trebuie îndeplinită de către o persoană pentru a dobândi capacitatea deplină de exercițiu este majoratul, instituție juridică care conferă unei persoane fizice aptitudinea de a exercita drepturi și de a-și asuma obligații. Potrivit textelor legale menționate, o persoană fizică devine, de regulă, majoră la împlinirea vârstei de 18 ani, iar, în mod excepțional, femeia minoră care se căsătorește la 16 ani sau, cu încuviințare legală, la 15 ani, devine majoră la data încheierii căsătoriei.

Curtea constată că din coroborarea acestor dispoziții legale rezultă că o persoană minoră de sex feminin, căsătorită în aceste condiții legale,



dobândește statutul de persoană majoră. Această reglementare legală, care stabilește efectul încheierii căsătoriei asupra statutului femeii minore căsătorite, este în concordanță cu dispozițiile art.48 alin.(1) și (2) din Constituție potrivit cărora: „*Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora [...]*”, astfel încât critica de neconstituționalitate referitoare la încălcarea principiului egalității, consacrat de art.16 alin.(1) din Constituție, este nefondată.

De altfel, Curtea reține că legiuitorul a utilizat, în cuprinsul actului normativ criticat, în mod adecvat conceptul juridic de „*minori*”, fără ca să includă în acest concept și pe „*minora căsătorită*”. Dacă ar fi avut această intenție de reglementare, se impunea ca legea criticată să cuprindă o normă expresă de modificare a dispozițiilor cuprinse în Decretul nr.31/1954, referitor la dobândirea statutului de major de către minora care se căsătorește. Prin urmare, Curtea constată că, autoritățile publice, aplicând dispozițiile criticate în spiritul intenției legiuitorului, prin coroborare cu prevederile art.8 din Decretul nr.31/1954 și ale art.4 din Codul familiei, sunt în măsură să evite aplicarea unui tratament diferit unor situații identice, pentru că atât persoana care a împlinit 18 ani, cât și femeia căsătorită la vârsta de 16 și, respectiv, 15 ani, sunt în situații identice, având statutul de persoană fizică cu deplină capacitate de exercițiu. Aceasta însă este o chestiune de interpretare și aplicare a legii, care nu ține de competența Curții Constituționale.

Față de considerentele expuse mai sus, Curtea constată că sunt neîntemeiate criticile de neconstituționalitate potrivit cărora legiuitorul a stabilit un statut juridic diferit aplicabil cetățenilor români cu capacitate de exercițiu deplină, incluzând în categoria cetățenilor români minori pe femeia căsătorită la vârsta de 16 ani sau la vârsta de 15 ani.

2. În ceea ce privește dispozițiile art.28 alin.(1) și art.36 din Legea criticată, care stabilesc regimul juridic al circulației cetățenilor români, prin utilizarea noțiunii de „*cetățean român care a împlinit vârsta de 18 ani*”:

a) În esență, prin criticile de neconstituționalitate ce vizează prevederile art.28 alin.(1) din lege se susține că acestea încalcă dispozițiile constituționale ale art.16 alin.(1), art.25 alin.(1), art.53, art.26 alin(2), art.48 alin.(1), precum și ale art.2 par.2 din Protocolul adițional nr.4 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și ale art.16 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Curtea reține că textul de lege criticat, referindu-se la condițiile în care se permite cetățenilor români care au împlinit vârsta de 18 ani să iasă din țară, este neconstituțional, pentru că acesta exclude pe femeia minoră care s-a căsătorit din categoria persoanelor fizice cu capacitate deplină de exercițiu, devenind astfel persoană majoră. Se aduce, astfel, atingere principiului egalității, aplicându-se la situații egale un tratament juridic diferit. Egalitatea cetățenilor în fața legii fără privilegii și fără discriminări este consacrată ca drept fundamental de dispozițiile art.16 alin.(1) din Constituție, însă, în privința soților, în plus, Constituția instituie o garanție specială a egalității prin dispozițiile art.48 alin.(1), care prevăd că *”Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora[...]*. Ținând seama de aceste garanții constituționale, restrângerea exercițiului drepturilor femeii minore care s-a căsătorit este de natură să determine o inegalitate de statut juridic față de soț, care nu este justificată în mod obiectiv și rațional de dispozițiile art.53 din Constituție, ce prevăd că restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți se impune *„pentru apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor, desfășurarea instrucției penale,*

*prevenirea consecințelor unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.”*

Curtea constată că, având în vedere garanția constituțională a egalității dintre soț și soție, se impune ca soția să se bucure de același tratament juridic cu cel aplicabil soțului, în privința exercitării dreptului fundamental la liberă circulație, prevăzut de art.25 alin.(1), și a celui referitor la dreptul persoanei de a dispune de ea însăși prevăzut de art.26 alin.(2) din Constituție, și nu de exercitarea acestor drepturi în condițiile statutului minorului.

Textul de lege criticat aduce atingere și art.16 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, deoarece nu recunoaște capacitatea juridică deplină dobândită ca efect al căsătoriei, precum și art.2 par.2 din Protocolul adițional nr.4 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care conferă oricărei persoane dreptul la a circula liber în afara țării sale.

b) Prin critica de neconstituționalitate ce vizează dispozițiile art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate se susține că acestea încalcă dispozițiile art.25 referitoare la libertatea de circulație, ale art.16 referitor la egalitatea în drepturi, precum și pe cele ale art.53 referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

Curtea constată că sunt, de asemenea, neconstituționale și dispozițiile menționate ce reglementează condițiile în care autoritățile publice îi pot elibera cartea de identitate cetățeanului român care a împlinit vârsta de 18 ani și care a revenit în România, precum și obligația cetățeanului care, având domiciliul în străinătate, „a fost returnat în baza unui acord de readmisie” sau a fost expulzat de pe teritoriul statului de domiciliu.

Și aceste dispoziții instituie un tratament juridic diferit aplicabil persoanelor majore, care nu este justificat obiectiv și rațional. Astfel, soția care nu a împlinit 18 ani, însă a devenit majoră prin efectul căsătoriei, nu își poate exercita dreptul constituțional de liberă circulație, încălcându-se principiul egalității consacrat de art.16 din Constituție. Prin faptul că textul de lege criticat aduce atingere garanției constituționale a egalității soților în fața legii, situația juridică a acestora, aflați în ipoteza avută în vedere, se plasează în afara spiritului Constituției menit să consolideze *statul de drept*, în care, potrivit art.1 alin.(3) din Legea fundamentală, „[...] drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea [...] reprezintă valori supreme [...]”. Din interpretarea sistematică a Constituției, se constată că aceste valori supreme sunt garantate prin dispozițiile art.26 alin.(1), conform cărora autoritățile publice respectă și ocrotesc viața familială, și prin dispozițiile art.48 alin.(1), care consacră principiul că familia se întemeiază, printre altele, pe egalitatea dintre soți.

Pentru toate acestea, Curtea Constituțională urmează să constate că dispozițiile art.28 alin.(1) și cele ale art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate sunt neconstituționale în măsura în care se referă la femeia minoră căsătorită.

Având în vedere aceste considerente, dispozițiile art.1 alin.(3), art.16 alin.(1), art.25 alin.(1), art.26 alin.(2), art.48 alin.(1), art.53 alin.(1) și art.146 lit.a), din Constituție, precum și prevederile art.11 alin.(1) lit.A.a) și art.18 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale,

**Curtea**  
**În numele legii**  
**Decide:**

1. Constată că prevederile art.28 alin.(1) și cele ale art.36 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate sunt neconstituționale în măsura în care se referă la femeia minoră căsătorită.

2. Constată că dispozițiile art.2 alin.(2), art.17 alin.(1) lit.b) și alin.(4), art.18 alin.(3), art.30 alin.(1), art.31 alin.(1) și art.32 din Legea privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, sunt constituționale.

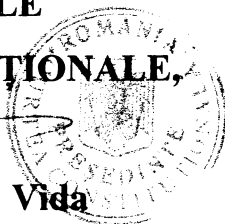
Definitivă și obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președintelui Camerei Deputaților, președintelui Senatului, primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 20 aprilie 2005 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocaru, Constantin Doldur, Acsinte Gaspar, Kozsokár Gábor, Petre Ninosu, Ion Predescu și Șerban Viorel Stănoiu, judecători.

**PREȘEDINTELE**  
**CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

*Ioan Vida*  
**Prof.univ.dr. Ioan Vida**



**PRIM-MAGISTRAT ASISTENT,**

*Claudia Miu*  
**Claudia Miu**